

En akademisk trettioårskris?

Om rutiniseringen av Cultural Studies

AV ORVAR LÖFGREN

Hair is important.

Which shampoo will I use today? Maybe PsychoPath®, the sports shampoo with salon-grade microprotein packed in a manly black injection-molded plastic motor-oil canister. Afterward? A bracing energizer splash of Monk-On-Fire®, containing placenta, nectarine-pit extract, and B vitamins. And to hold it all together? First-Strike® sculpting mousse manufactured by the pluTONium™ hair-care institute of Sherman Oaks, California. It's self-adjusting, with aloe, chamomile, and resins taken from quail eggs. Gloss, hold, *and* confidence. What a deal.

... Your hair is you — your tribe — it's your badge of clean. Hair is your document. What's on top of your head says what's inside your head.

Så sammanfattar Tylor Johnson, hjälten i Douglas Couplands roman *Shampoo Planet* från 1993, sin livsfilosofi och bidrar till bilden av Den Postmoderna Människan: en polerad yta som hålls samman av ivrig konsumtion för att dölja en inre tomhet, fragmentering och upplösning. En människotyp som är "de-centered, de-localised, de-constructed". Om det någonsin skulle uppstå postmoderna livsformer (till skillnad från postmoderna diskurser) på vår planet, så gissar jag att Couplands böcker ger ett bud på hur de kunde te sig.

Shampoo Planet inleds med en översikt av 1990-talets nya grundämnen:

Ce Credit Card
Za Pizza
Fs Fashion
Cf California
Ma Mall

Bo Body Ownership
Sp Step Parent
Mt MTV
Wh Warhol
Js Joystick
Xx Photocopy och så förstås
Eg för EGO.

När jag arbetar mig igenom listan associerar jag direkt till Cultural Studies. Jag får lust att konstruera en taxonomi över det studerbara och det studerglada i detta unga forskningsfält. Kan man tillgripa samma analys som i rekonstruktionen av den tidiga folklivs-forskningens världsbild och klassifikatoriska nit, i den tårtbitskonstruktion som blev till Den Gamla Allmogekulturen: Bebyggelse och Näringsliv, Folkdikt och folktro, Årets och Livets högtider?

Liksom sekelskiftets etnologer gav sig i kast med att kolonisera och kartera spillrorna

av vad som sågs som en döende kultur, är det tvärvetenskapliga fältet Cultural Studies i så hög grad ett barn av sin tid, och denna tid är främst 1970- och 1980-talen. Den indelning och konstruktion av ett forskningsfält som har ägt rum här, är resultatet av ett möte mellan speciella teoretiska traditioner och forskningsperspektiv och högst selektiva aspekter av vardagskulturen.

Det finns andra vägar att granska framväxten och institutionaliseringen av ett fält som detta. Den kan studeras som ett exempel på en specifik nationell arbetsdelning mellan vetenskaper. I England var antropologerna under 1970- och 1980-talen mycket måttligt intresserade av att bedriva etnografi i hemlandet och någon etnologisk tradition i skandinavisk mening existerade inte: det fanns gott om utrymme för den som ville utveckla ett kulturstudium av brittiskt vardagsliv. Man kan även se fältets etablering som del av ett akademiskt maktspel, à la Bourdieu — om kampen mellan "polytechnics" och "riktiga universitet" i England (jfr Billy Ehns diskussion).

Bokhandelsetnografi

Ett annat sätt är att bege sig till en engelsk universitetsbokhandel och studera arternas taxonomi och släktskapsrelationer, för att inte tala om deras inbördes kamp för livsrum. Beväpnad med dessa linneanska och darwinistiska perspektiv befinner jag mig i Dillon's University Bookshop i London. Över åren har man där genom bokmarknaden kunnat följa formeringen av en ny disciplin. Första gången jag hittade rubriken "Cultural Studies" som en separat hyllsektion var någon gång på 1980-talet, och då var det en ynka bit inklämd i avdelningen för Media, Art and Design Studies.

1994 har Cultural Studies flyttat upp en våning till samhällsvetenskap och växt till

tolv hyllmeter, som nästan hotar att konkurrera ut grannarna "Sociology" och "Social theory". (Andra gökungar, som tränger undan gamla etablerade underavdelningar, som "sociology of work", "sociology of leisure" och "sociology of housing", är numera "mass media" och "gender studies".)

På dessa tolv hyllmeter kan man följa ämnets omfattning från A—Z — från den första boken som är ett nytryck av Adornos klassiker *Culture Industry* till Zurbrugg: *The Parameters of Postmodernism*. På sätt och viss rymmer denna första och sista volym ämnets historia: från Frankfurterskolans kritik av masskulturen till postmodern kulturteori.

De övriga volymerna längs de tolv hyllmetrarna — efter Adorno följer förutsägbart två sektioner med Barthes och Baudrillard — säger dels något om disciplinens genealogi eller stamträd, dels något om dess taxonomi och anatomi: hur har ämnet växt fram, vilka är anfäderna, hur har stammen utbildats, vad har valts in och valts bort, vad har blivit centralt och perifert? Vad är utgränsat som icke studerbart eller ointressant?

Utan att driva bokhandelsetnografin för långt finner jag det till exempel intressant att Paul Willis första bok *Learning to Labour* från 1977 finns under avdelningen sociologi, medan hans senaste *Common Culture* från 1990, om ungdomskulturens kreativitet, förts till Cultural Studies.

Vill man tränga närmare problemet, kan man börja med att granska innehållsförteckningarna. Slår man till exempel upp innehållsförteckningen i en handbok över Cultural Studies (Punter 1986) får man följande lista under rubriken "TOPICS IN CONTEMPORARY CULTURE":

Television situation comedy
'Science fiction' and the 'literary' mind
Thoughts out of season on counter culture
Gender, education and change

Racism in school textbooks
Textuality/Sexuality
The unconscious and contemporary
culture

En annan volym: Steven Connors *Postmodernist Culture* från 1989 har en första del om konstarterna: arkitektur, litteratur, bildkonst, TV och video, så följer ett avsnitt om populärkultur: rockmusik, stil och mode, och så till sist "Postmodernism and Cultural Politics" med underrubrikerna "Spaces of Resistance, Feminism, Post-Coloniality".

Exemplen kunde mångfaldigas från andra presentationer av ämnesområden, som t.ex. de två handboksartade textsamlingarna *Reading into Cultural Studies* (Barker & Beezer 1992) och *Studying Culture. An Introductory Reader* (Gray & McGuigan 1993). Det mest iögonenfallande är hybridiseringen av två kulturbegrepp: det vardagligt etnografiska och det klassiskt finkulturella. Här blandas kultur med litet och stort K och resultatet är att vi får många analyser av mediabruk, triviallitteratur, nöjesindustri, vardagens estetik, mode, men slående få av arbete och organisationsliv. En annan tidstypisk tendens är betoning av identitet och identitetspolitik: genus, sexualitet, etnicitet, ungdom, klass. Liksom de tidiga folklivsforskarna karvade upp allmogekulturen i ämnesområden, som efterhand institutionaliserades och rutiniserades, finner vi här exempel på klassifikationens styrande effekt. Det har blivit högst bestämda fält från nutida vardagsliv som valts in eller ut.

Ett ämne reser västerut

De tendenser jag talat om har onekligen förstärkts när den engelska forskningstraditionen, som Billy Ehn beskriver, gått på export. Under senare år har Cultural Studies framför allt expanderat vid amerikanska, austra-

lienska och kanadensiska universitet. Denna omflyttning markeras mycket tydligt i boken *Relocating Cultural Studies*, som inleds med följande programförklaring:

This collection constitutes a salutary demonstration that Britain no longer serves as the centre for cultural studies. Engaging the critical discourses of feminism, postmodernism and postcolonialism, the contributions explore the renegotiations and changes in cultural studies in the wake of its export from Britain (Blundell et al. 1993:i).

Det är uppenbart att omplanteringen i de nya miljöerna vitaliserat vissa delar av fältet. I den engelska traditionen fanns en seglivad tendens att främst intressera sig för arbetarkulturen, som vanligen skrevs i maskulinum. Nu kom frågor kring genus, etnicitet, kolonialism och globalisering att få ett större utrymme. Men samtidigt känns det som något annat och mer svårfångat gått förlorat i denna postmodernisering av Cultural Studies. Inför 1990-talets utveckling är jag starkt ambivalent. Jag tilltalas av dess tvärvetenskapliga inspiration och vitalitet, men stöts av dess snäva val av utsiktspunkter och material i studiet av "everyday life". Det blir fruktansvärt mycket diskursanalys. Ibland känns det som att betrakta ormtjusaren utan ormar i Hasse Alfredssons historia. Han som ihärdigt och mångordigt beskriver vad han kunde ha gjort med ormarna om han haft dem här. Liksom den otåliga marknadspubliken får man lust att ropa: "Fram med ormarna!" Speciellt i sin amerikanska tappning blir det något anemiskt över litteraturvetares försök att bedriva vardagsetnografi hemma vid skrivbordet.

Ett exempel på detta är den av Homi K. Bhabha (1990) redigerade artikelsamlingen *Nation and Narration*. Här görs flera fruktbara försök att utveckla den nationella identitetens kulturteori. Samtidigt grips man vid läsningen av denna tjocka volym av diskrepansen mellan teoretiska ambitioner och materialbas. De flesta av bidragsgivarna är

litteraturvetare med en fallenhet för Cultural Studies. Detta innebär att de har ambitionen att generalisera kring identitetspolitik och det nationellas ideologi och praktik, men sitt material hämtar de främst från skönlitteraturen. Det uppstår en begränsande och besvärande dissonans mellan de kulturanalytiska ambitionerna och den snäva materialtradition de flesta av författarna är hänvisade till. Resultatet blir ofta blodfattigt och övertolkande. Som läsare sitter man hela tiden och önskar sig en annan empirisk ingång.

Homo consumans

Själv har jag främst mött Cultural Studies via mina egna forskningsintressen de senaste åren: konsumtionen och nationen. Och konsumtionen — speciellt då den post-, sen- eller hypermoderna homo consumans — är på sätt och vis grundbulten i Cultural Studies. Om den moderna sociologin växte fram som arbetslivets, organisationernas och samhällsplaneringens disciplin, så har Cultural Studies varit konsumtionssamhällets barn.

Här kom man under 1980-talet genom nya kulturella perspektiv att vitalisera ett fält som tidigare var starkt försoffat och främst dominerat av en trött och ateoretisk konsumtionssociologi eller av marknadsförarnas närsynta intressen. Den nya konsumtionsforskningen växte fram, dels i en tid då symbolteori, från strukturalism till semiotik, stod stark, och dels i en period då marxistiskt och maktteoretiskt intresserade forskare i sitt sökande efter ett aktörsperspektiv snarare än det väletablerade strukturperspektivet började analysera konsumtion, fritid och ungdomskultur i termer av kulturellt motstånd. Detta var en mer eller mindre gramscianskt färgad fokusering på konsumenten och mediaförbrukaren som en slags

den dominerande kulturens guerillamotståndare, som kreativt approprierar och transformerar snarare än imiterar och anpassar sig (jfr Harris 1992). Lite elakt kan man säga att varje alternativt bruk av en flaska Coca-Cola lätt ses som subversivt och heroiseras i termer av motstånd. Denna typ av trivialisering möter vi t.ex. i John Fiskes diskussioner kring "konsumtion som kollektivt motstånd" (jfr Fiske 1989 a och b).

Detta fokus måste dock i ärlighetens namn ses som en del av de pendelslagens förbannelse som präglade mycket av forskningen på detta fält. Bilden av den kreativa konsumenten har en mottext i form av tidigare forskares framställning av konsumenten som ohjälpligt snärjd i kommersialismens garn. Här finns problemet med att nå en balans i analysen av konsumtion från två ytterlighetspunkter: som emancipatoriskt motstånd och kreativ frigörelse å ena sidan, som passiv förförelse och marknadsmanipulation å den andra.

Upptrampade stigar

I 1980-talets nya och tvärvetenskapliga intresse för detta fält kom vissa stigar och studieområden att bli mer upptrampade än andra. Konsumtionen analyserades utifrån symboliska och semiotiska perspektiv. Grundmetaforen blev att "läsa" kulturen och perspektivet var ofta medialt. Detta konsumtionsteoretiska intresse förstärktes av de postmoderna teoribyggenas intåg i kulturforskningen. Det var köpcentret, souvenirsamlingen, tonårsummet, punktklädseln som kunde läsas som en text eller snarare som ett knippe texter: överlagrade, fragmenterade, motsägelsefulla. Till och med kroppen analyserades med hjälp av textmetaforen. Här ristades kulturen in i huden.

Varje ny teoretisk riktning skapar sina

favoritmetaforer: konsten är att inse när de gör sig för breda eller bara blir tröttsamma klichéer. I en recension av en studie med den osannolika men tidstypiska titeln "Reading Rodney King: Reading Urban Uprising" påpekar Peter Bradshaw (1994: 30) hur allt och intet nu "läses":

Cinema and theatre are now read, naturally, but not even this is enough. All things and events can be read, or covertly endowed with complexity, and then read . . . Reading now has a scope undreamt of by an earlier generation and in this sophisticated sense, it assumes a universal, even intransitive aspect. Interpretive reading goes on and on all around us with no fixed end point.

Även om detta avläsande av kulturen visat sig vara en trång och endimensionell metafor för vardagskulturens mångsinnlighet, så har de postmoderna perspektiven inom kulturforskningen inneburit en vitaliserande utmaning även för oss som förhållit oss mer avvaktande, just genom sin ifrågasättande och dekonstruerande kraft. Den tveksamhet som funnits hos många etnologer inför postmoderniseringen av Cultural Studies har, tror jag, i hög grad med den egna forskningspraktiken att göra: intresset för det konkreta och alldagliga (ett intresse som dock inte bör fetischeras).

På samma sätt kan vi reflektera över vilka studieobjekt som blivit mest dominerande i denna nya typ av kulturforskning. Det blir gärna en för stark fokusering på "lättlästa" institutioner. Just nu skulle jag för Cultural Studies föreslå ett forskningsmatorium på följande överstuderade fenomen: Disneyland, tonårstidningar, köpcentra, charterkataloger och musikvideor.

Skulle man tillverka en lista över de tio mest opportuna och de tio mest inopportuna studieobjekten, är det uppenbart att popularitetslistan skulle domineras av studier av mode, medier, heminredning och turism, medan arbetslivet oftast lyser med sin frånvaro. En av orsakerna till detta är att

den nya konsumtionsforskningen i så hög grad utvecklats i form av ungdomskulturstudier. Följden är att vi vet en hel del om hur unga använder konsumtionen som ett laboratorium för identitetsspel: hur man testar klädstilar och frisyrier, hur man kombinerar olika mediabruk, hyr en video, väljer ett diskotek, hänger utanför köpcentret, leker med ting och moden, hur man kommunicerar identitet genom ting och symboler som markörer. Det vi finner här är en speciell och åldersspecifik form av konsumtion, som betonar vissa former av förbrukande: konsumtionsaktiviteter med hög grad av expressivitet, visibilitet — det färgstarka och det spektakulära, men även det lustbetonade.

Samma tendens finner vi i den livskraftiga forskningen kring shoppande, där möter vi ofta en betoning av dagdrömmens och begärets former, flanörens och skyltfönstrets interaktion. Återigen är det en betoning av konsumtion som symbolisk produktion, för att använda en talande metafor.

Med detta är jag inte ute efter att kritisera forskningen vare sig kring ungdomen eller köplusten — det är inom dessa vitala fält som mycket av ny kulturteori utvecklats och befruktat andra områden. Vad jag menar är att fokuseringen på det symboliska har snedbelastat studiet. I undersökningar av konsumenter, tonåringar, hembyggare och TV-tittare känns det ibland som om man glider runt i en semiotisk skog av viskningar och rop, av meningar, innebörder, budskap.

Här finns bland annat vad man skulle kunna kalla en okulärcentrism, en betoning av blickens primat. En tendens som är ännu mer markerad i turistforskningen, där turisterna vandrar omkring nertyngda av "the tourist gaze" på ett sätt som ibland får dem att framstå som ögon utan kroppar och ibland även utan hjärna — passiva objekt som bussas från sevärdhet till sevärdhet (jfr Löfgren 1994). Vart tar alla de andra sinnena

vägen i studiet av människors konsumtion, deras fritid och vardag? Folk betraktar, beskådar, beser, begär och beundrar ju inte bara tingen utan rör vid dem, smakar, doftar på dem i ett ständigt samspel mellan alla de sex sinnena (och inte minst då det sjätte). Vi behöver mycket mer fokus på vad Jonas Frykman kallat "görandets etnologi" här. Folk inte bara tittar, kikar och blickar, de kånkar, släpar, donar, fixar, brukar, nöter, stöter, blöter, reparerar, underhåller, omskapar, stuvar undan, plockar fram, sliter och slänger, sparar och återbrukar alla dessa ting.

Det jag vill säga är att paradoxen i tingens återkomst inom konsumtionsforskningen inte alltid inneburit det materiellas återkomst. Det är tingen som texter, ikoner, budskap och symboler som hittills dominerat, men inte bara det: livet med tingen har även i hög grad blivit det lustbetonade, lekande och det kreativas arena. Den vardagsgrå och något mer oheroiska konsumtionen av långvård, busskort, elektricitetsräkningar eller släpandet på lättmjölk och oblekt hushållspapper från Konsum hamnar minst sagt i skymundan. Mer blod, svett och tårar i denna typ av kulturforskning, tack!

Upp ur rännstenen?

Cultural studies resists being pigeon-holed within the constantly shifting formations of the intellectual map because its concerns are not exclusively or even primarily intellectual. Cultural studies proclaim a concern to understand life as it is lived.

Så låter det i inledningen till boken *Re-locating Cultural Studies*, där man som i så många andra handböcker även försäkrar att "Cultural studies itself never can be a 'discipline'..." (notera citationstecknen). Det finns en pompositet här, som draperas i en något falsk blygsamhet och en förkärlek för att tala om ämnet som "en akademisk rännstensunge", ständigt i opposition mot de

etablerade vetenskaperna. Detta mantra börjar låta mer och mer ihåligt. För vad vi upplever under 1990-talet är just precis att Cultural Studies i snabb takt håller på att förvandlas till en disciplin. Kopplar man på den akademiska radarspaningen kan man se tecknen i skyn, när ämnet nu fyller trettio år. Det börjar skrivas forskningshistoriker, det talas om "canonical texts", "founding fathers" och "classics" (se t.ex. Inglis 1993), förutom att det även författas allt fler handböcker i konsten att bedriva Cult Stud, som det brukar heta i kortversionen.

Länge framställdes detta fält som en lös samling entusiaster, ett nätverk, en interdisciplinär intressegemenskap, som hölls samman av gemensamma perspektiv etc., men i dag sker det alltså en disciplinering och institutionalisering. Som i alla ämnesetableringar innebär det alltid en risk för en permanentning av ganska tillfälliga och av tidsandan styrda intressefält. Och här finns det all anledning att hålla ett kritiskt öga på utvecklingen. Den snabba expansionen har i varje fall medfört en uppenbar växtvärk:

Cultural Studies is spiralling out of control. Britain's answer to existential chic was last seen checking out of Madonna Inn clutching a one-way ticket to Wayne's World. Okay, so the publishers love it, it's got conference kudos, it's even established a beach-head in Australia, supplanting surfing as the indigenous leisure industry. But that's just it. The study of popular culture has become *too* popular.

Så skriver Matt ffytche i augustinumret 1994 av *The Modern Review* i sin exposé "Virtual Banality" över ämnets expansion och trivialisering. Hans raljerande ton skjuter över målet, men mycket av den identitetskris han beskriver har med den nya ambitionen att skapa en regelrätt disciplin av en brokig samling forskningstraditioner. I det akademiska produktionssystemet har det ofta varit för lätt att etablera nya discipliner och för svårt att lägga ner gamla. Det finns en ämnesaurans tröghet och fasthet som gör att vi får

dras med de vetenskaper som av vissa historiska tillfälligheter och intressen en gång skapats — på gott och ont. Att utveckla en disciplin är lite som ett kyrkbygge, det blir svårt att ändra grundmurarnas och de bärande bjälkarnas placering i efterhand. Det är därför jag med en viss oro ser det pågående murarbetet här.

Disciplineringen, ämnesetableringen, skapar lätt en hemmablindhet, en tendens att ta vissa rutiner, begrepp och praktiker som givna. Denna hemmablindhet slåss vi alla med, som lever inom etablerade ämnes-traditioner, men jag vill helst inte se den i Cultural Studies. Nej, låt oss behålla ämnesområdet som en kulturforskningens mötesplats, där antropologer, etnologer, sociologer, litteraturvetare, medieforskare, konstvetare, socialhistoriker och idéhistoriker etablerar dialoger, konfrontationer och samarbeten över ämnesgränserna. I nummer 2 av årets årgång av tidskriften *Cultural Studies* presenteras "Nordic Cultural Studies" i en knippe artiklar, där nordiska forskare från vitt skilda discipliner blandas. Det är denna lite vildvuxna och ibland överraskande blandningseffekt som tilltalar mig. I den form som Cultural Studies nu institutionaliseras och delvis kanoniseras i USA önskar jag den i vart fall inte importerad. Jag känner en klar nostalgi inför pionjärtidens mindre pretentiösa och mindre rutiniserade tonfall.

Kasta sten i glashus?

Här krävs en eftertanke. Vad beror den ironiska bitonen i min skildring egentligen på? Jag kan märka en klar ambivalens i mitt förhållande till Cultural Studies. Flera av de utvecklingslinjer jag beskriver, som den gramscianska betoningen av motstånd och fokuseringen på konsumtion som kreativitet, återfinns t.ex. i min egen forskning.

Samtidigt kan de rutiniserings- och reifieringstendenser jag skildrar spåras även på den etnologiska hemmaplanen men utifrån andra begrepp: hos oss finns risken för en fetischering av det vardagliga, det konkreta, det erfarna. Att granska en grannvetenskap kan även vara ett sätt att upptäcka egna former av hemmablindhet.

Anklagelser om att Cultural Studies kännetecknas av eklekticism eller banalitet bekommer mig mindre — det är denna blandning som utgjort ett av fältets många tillgångar. Lika lite givande vore det att tro att vi i dagens kulturforskning kan polarisera "levda" och "tänkta" verkligheter eller diskurs kontra praktik. En poäng i de senaste årens teoridebatt är just hur inflätade dessa kategorier är i varandra. Nej, min avgörande kritik handlar snarare om den ganska omedvetna och gradvisa insnävning av fältet som jag framför allt möter i konsumtionsstudierna. Här har man utgått från ett konsumtionsbegrepp som prioriterat vissa former för konsumtion, till detta fogat begreppet symbolisk kreativitet, som ytterligare begränsat fältet och så tillfogat en betoning av det okulära och det estetiska. Resultatet är att det är högst begränsade former av konsumtion och vardagsliv som överexponeras i det analytiska sökarljuset. Ett etnologiskt bidrag till den gemensamma kulturteoretiska dialogen tror jag vore att vrida strålkastaren mot några av de bortglömda hörnen.

Litteratur

- Bhabha, Homi K., 1990. *Nation and Narration*. London: Routledge.
- Barker, Martin & Beezer, Anne (eds.), 1992. *Reading Into Cultural Studies*. London: Routledge.
- Blundell, Valda, Shepherd, John & Taylor, Ian, 1993. *Relocating Cultural Studies. Developments in Theory and Research*. London: Routledge.
- Bradshaw, Peter, 1994. "Key Words: Reading." I: *The Modern Review*. Volume 1, issue 14, p. 30.

- Fiske, John, 1989a. *Reading the Popular*. Boston: Unwin Hyman.
- Fiske, John, 1989b. *Understanding Popular Culture*. Boston: Unwyn Hyman.
- Gray, Ann & McGuigan, Jim, 1993. *Studying Culture. An Introductory Reader*. London: Edward Arnold.
- Harris, David, 1992. *From Class Struggle to the Politics of Pleasure. The Effects of Gramscianism on Cultural Studies*. London: Routledge.
- Inglis, Fred, 1993. *Cultural Studies*. Oxford: Blackwell.
- Löfgren, Orvar, 1994. "Learning to be a tourist." I: *Ethnologia Scandinavica*, 24:102—125.
- Punter, David (ed.), 1988. *Introduction to Contemporary Cultural Studies*. London: Longman.
- Willis, Paul, 1977. *Learning to Labour*. London: Gower.
- Willis, Paul, 1990. *Common Culture*. London: Open University Press.

Summary

On the Routinization of Cultural Studies

During its thirty year history Cultural Studies has developed from an interdisciplinary meeting ground and a "street-urchin of Academia" to a discipline, with its own traditions and routines. Such a process often involves a rather unconscious framing of research and teaching—a tendency to overlook some aspects and to overexploit others.

The paper takes a critical look at this transformation, especially at the way in which interest in "everyday life" has been narrowed down considerably. Lately, too much research in Cultural Studies has tended to favour a "reading of cultures", focusing on the symbolic and expressive aspects of consumption, as well as the aesthetic dimensions of creativity.